

Duško Topalović: BALKANSKA EUROPA. Geopolitičke teme. 191 stranica, 31 karta. Diorama, Zagreb, 2000.

Iza provokativnog naslova stoji izbor ogleda koje je autor u razdoblju od 1995. do 1999. objavio u dnevnim i tjednim novinama, a ponajviše u riječkome "Novom listu". Riječ je o ogledima geopolitičke odnosno političkogeografske naravi koji po svojim analitičkim dosezima i stručnoj razini nadilaze medij putem kojega su prvotno posredovani javnosti. Zbog toga treba pozdraviti ideju izdavača da uveže reprezentativan izbor Topalovićevih ogleda i na taj ih način sačuva od neumitne prolaznosti svojstvene novinama.

Knjiga se sastoji od 36 manjih cjelina, izvorno zasebnih članaka, poredanih kronološki, tj. istim redoslijedom kojim su i prvobitno objavljeni. Većina članaka osim teksta sadrži i jednu do dvije karte s detaljnim tumačima znakova koji katkada opsegom dostižu i osnovni tekst. Takav način prezentacije sadržaja, u kojem je karta mnogo više od pomagala tekstu, katkad tekstu ravnopravan, a katkad i tekstu nadređen element iznošenja misli, u nas je počevši još od 1960-ih godina afirmirao Radovan Pavić, pisac predgovora ovoj knjizi. Pavićev analitički pristup kartografskoj vizualizaciji političkogeografskih sadržaja svoju je najširu primjenu doživio u ratnome i poratnome pismu 1990-ih godina, a svoje vrhunce upravo u Topalovićevoj kartografskoj imaginaciji.

Tematska raščlamba članaka pokazuje da ih se većina odnosi na tri tematska sklopa: 9 članaka odnosi se na temeljne, međusobno srodne političkogeografske sadržaje, kao što su teritorij-

akvatorij, granice, stanovništvo; 10 članaka bavi se geografijom moći, položajem i kakvoćom političkogeografskih obilježja pojedinih prostornih jedinica, najčešće država; 7 članaka obrađuje sigurnosnu tematiku. Sljedećih 5 članaka odnosi se na geopolitičku teoriju, odnosno moglo bi ih se svrstati u područje danas iznimno aktualne "kritičke geopolitike". Manje zastupane teme su političke integracije i terminologija.

Prostorna raščlamba izabranih članaka pokazuje da je u središtu Topalovićeve pozornosti, razumljivo, bila Hrvatska i njezino najbliže susjedstvo. Takva prostorna fokusiranost ujedno je i objašnjenje naslova knjige. Hrvatskoj, odnosno pojedinim aspektima odnosa Hrvatske sa susjednim zemljama posvećeno je 12 članaka. Susjedne zemlje BiH i Jugoslavija zastupane su sa po 4 članka, a Slovenija s jednim. Području "balkanske" Europe treba još pridodati i 4 članka koja se odnose na širu regiju jugoistočne Europe te članak koji obrađuje Makedoniju. Europsku tematiku imaju tri članka, na globalne teme odnosi ih se 5, a po jedan na Kavkaz, Rusiju i Kavkaz.

Topalovićevu knjigu odlikuje odmjeran stil, valjana argumentacija, kritički pristup i jasni zaključci. Ona je vrijedan svjedok zbivanja u burnom vremenu te nesumnjivo golem prinos naslovima ne baš prebogatoj hrvatskoj političkogeografskoj literaturi.

Mladen Klemenčić